

Észrevételek

Nádas Péternek

(44) Humorral bármit le lehet győzni, mondták neki, és nem tudták, hogy ennél rosszabb hírt nem is közölhettek volna vele. (3) Az ablak, melyen keresztül az utóbbi hetekben napról napra, hosszú órákon át bámulta a külvilágot, egy hegyoldalra nézett. A hegyen egyik délután juhnyáj jelent meg, a nyakukba akasztott csengettyűk hangja, mint egy nem egészen nyilvánvaló veszélyre figyelmeztető jelzés, felverte a környéket. A nyáj felfelé haladt, szemmagasságát hamar átlépték, mintegy a feje fölött álltak meg röviden. *Unter den Schafen*, jutott eszébe, habár nem volt benne biztos, hogy ez így jelent-e bármit is. (38) Elfelejtettek szólni neki, amikor krisztusi korba lépett. (22) A gyógyszálló nagytermében egy háborús filmet fognak vetíteni a betegek szórakoztatására. (60) Félelmetes, de tulajdonképpen emlékszem rá fiatalemberként. (18) Hogyan mondhatnék köszönetet valakinek, akit nem ismerek, milyen jogon köszönteném fel, miféle ajándékot adhatok, az életkor csak megbonyolítja a dolgot, miért nem lehet mindenkit magázni, nem az volna-e a legvilágosabb jele a tiszteletnek, ha hozzá sem akarnék szólni? (31) Tartott tőle, hogy a nádaratók bejutnak a kertbe. (49) Hírek a harctérről, utazunk az időben, inkább vissza, felperzsel föld, lépten-nyomon tömegsírok, lángoló könyvtárak, beomlott mozik, visító szirénák, maradtunk, akik voltunk. (32) Automatikus írást kért a pszichológusa, de már azon is el kellett gondolkodnia, hogy az mi. (1) Látni még nem látta, de messziről hallotta a víz-esés hangját, ahogy közeledett hozzá, egyre erősebb lett a robaj, mire kiért a fák és sziklák takarásából, már nem hallott semmit, csupán a látvány maradt meg, fékezhetetlenül habzó fehér zaj ömlött a mélybe. (79) Nem a büntetéstől tartott, hanem attól, ami a büntetés után következett. (55) Hiszen semmilyen hangszere nem játszom, és ezt te is tudod jól. (33) Ez az aranykor, üvöltötte a részeg férfi az utcán, miközben felrúgta a kukákat. (42) Nedves betonlépcsők, letapadt levelek, a mélyedésekben megülő zavaros víz, hideg vaskorlát, meneküléséhez készen álltak a díszletek. (76) A sok gyertya miatt olyan volt az áramszünet, mint egy fantasztikus ünnepély. (16) Végig lebetonozták a tengerpartot. (37) Egy kattanás, ahogy a kalauznő kinyitotta a táskát. A táska fölél hajoltak. Dermedt, mozdatlan arcok. Egy nő alig hallhatóan. – Uramisten... egy csecsemő! Egy halott csecsemő! Aztán megint a csönd. Ahogy csak úgy álltak és nézték... (21) Egy csiga mászott az ablakpárkányon, de mielőtt a végére ért volna, lepöccintette. (5) Mélyebbről jött a hang, mint várta, tulajdonképpen fogalma sem volt róla, hogy ilyen mélység is létezik benne, talán az sem lett volna túlzás, ha megrémül tőle, ha hirtelen a tenyerét a szájára tapasztja, ha összegörnyed, ha öklendezni kezd, akár egy patak vájta, évszázadok alatt megnyílt hasadék, vagy még inkább, mint

egy hirtelen beszakadó óriási víznyelő, mégis csak állt ott, és rezzenéstelen arc-
cal mondta ki újra, nem. (66) El lehet felejteni a biciklizést is természetesen. (40)
Előtte és utána volt benne bizonytalanság, de éppenséggel félúton minden rend-
ben volt. (17) Kiapadhatatlannak hitték, tévedtek. (61) Utálta a tapsot a színház-
ban. (13) Hajnalban kellett kelni, megmosakodni gyorsan, aztán összekészíteni a
botokat, az úszókat, a súlyokat és a többi felszerelést, kimenni a kertbe az ásóval
friss gilisztákért, ellenőrizni a csontkukacokat, betenni a darált kukoricát és a
száraz kenyeret, egy kisebb kannába tartalék benzint tölteni a motorhoz, szend-
vicset kenni, aztán friss vizet engedni a kulacsokba, betenni még néhány almát
is, esetleg egy szelet csokoládét, végül mindent bepakolni a kocsni csomagtartó-
jába, beülni, elindulni, és reménykedni benne, hogy évek múltán valóban kiju-
tunk a folyópartra végül. (71) Amit az időjárásról tudott, a tévéből tanulta. (46)
Kézzel akartam írni neki egy levelet, hogy megadjam a módját, de egy fél oldal
után elfáradtam, és feladtam. (74) Nehezen tette túl magát a sikerein. (15)
Elérkeztem valahová; a kihúzott szavakat gyömködtem magam alá lépcsőnek.
(53) Tengerre szálltak, háborúztak, győztek és legyőzettek, hazaindultak, elté-
vedtek, átkeltek viharon, szorosan, szélcsendes óceánon, és végül megérkeztek,
igaz, nem mindannyian. (68) Bármit, csak hálálkodni ne. (7) Ahogyan a filmek-
ben látta, a kirándulás szünetében hátradőlt a fűben, és megpróbálta elmondani
a lánynak, hogy melyik felhő mire emlékezteti, csak hogy egyik sem emlékeztet-
te semmire, felhők voltak csupán, felhő alakú felhők, figyelte őket egy darabig,
aztán felült, elnézést kért, és szótlánul ment tovább. (23) Aki analfabéta, vajon
a számokat sem ismeri? (63) Ugyan ki hisz még abban, hogy az út végén jutalom
várja, hogy egyáltalán egy út az, amin halad, és hogy mindez próbatétel csupán,
ki hisz még abban, hogy bárminek is tanulsága lesz végül, hogy elbukunk és
újra emelkedünk, és a botladozást majd megtisztulás követi, eljutunk a nyuga-
lom földjére, ahol béke vár és szeretet, ugyan ki éli aszerint az életét, hogy végül
ne lehessen számonkérni semmiért, ki választaná a járatlan utat, ki áldozná fel
a pokróc alatt töltött percek egy hűvösebb cél érdekében, kit zavar, ha tudat-
lannak hiszik, kit, ha neveletlennek, ki meri bevallani, ha nem volt igaza, ki is-
meri el, hogy túl gyenge volt hozzá, amikor mindenki csak a körülményekre
gondol, ki az, aki mégis megváltoztatná önmagát, ki mer félni, ki vágyik tanulni,
a csöndet ki bírja elviselni, ki nem kéri, amit ingyen nyújtanak? (41) A szerelem
nyelvét keresi, mondta, és hisztérikus nevetésben tört ki. (4) Nem csupán főzni
nem szeretett, de enni sem. (25) Mielőtt az elrabolt műkincseket visszaszolgáltató-
ták volna eredeti tulajdonosaiknak, óriási tömeg gyűlt össze a múzeum előtt.
(48) Kolbászért indult, és soha nem tért vissza. (75) Távoli, gyenge fény tükröző-
dött a tó vizén. (2) Először is sodort egy cigarettát a csinos, régi ezüst tálca felett,
mely még megboldogult atyjától szállt rá, aki egy császári felséget csaknem két
évtizeden át szolgált lovas szaktudománnyal, tudniillik a lovasság tisztje volt.
Aztán széthajtogatta az Attnang-Puchheimben vásárolt újságot. S mert a lapban
semmi sem volt, elővett elegáns bőr úti-nesszesszeréből – egy könyvet. Könyvhöz
nyúlt. Semmi kétség, meglepő fordulat. (30) Nem tudom, miféle ember vesz fel
aranyszínű zakót, de titkon mindig is éreztem, hogy nagyon szeretnék ilyen em-
berré válni én is. (62) A világűr sem sokakat érdekel már. (45) Anyám könnyeire
gondolok, de ugyan miért? (8) Levedlett kígyóbőrt talált reggel a kertben. (24)

Kezdetben sokat írt szerelméről, a szerelmével együtt jelentkező legkülönfélébb gondolatokról, hamarosan azonban mindinkább kiszorította e témákat a táj. (9) Szállásadója megnyugtatta, a ködös reggel ellenére nyugodtan elindulhatnak a csúcs felé, délutánra kitisztul majd az idő, és felejthetetlen kilátásban lesz részük, de tévedett. (72) Elrontotta a jókedvét egy darázs. (36) Öregszenek a bútoraink. (56) Ha valóban igaz lenne, hogy ez a kor nem regényszerű, mi sem ülnénk most itt. (12) A ragyogó napsütésben az énektanár vezényletével a menetelést gyakoroltuk az iskolaudvar finoman izzó aszfaltján, de sehogy sem sikerült egyszerre lépnünk, pedig nem kértek tőlünk semmi mást, de ezt is minek vajon, minek? (67) Ilyen szép halottat még soha nem láttam, mondta, pedig zárt koporsóban temették el. (34) A túlságosan tágas helyektől való félelem. (10) Ez az én jellegzetes tévedésem: amikor tettekre volna szükség, mindig lenyűgöznek a szavak. A kínlódás a szavakkal leköti a figyelmemet, és megfeledkezem a cselekvésről. (47) Szívből köszönöm, hazudta. (65) A tárgyaihoz még ragaszkodott, de nem akart többé élőlényeket tudni a maga közelében. (6) A főtérre bevontatott, alaposan letisztogatott, kiégett harcokosi előtt fényképezkedő turisták mosolya. (28) Képkeregetőnek kellett volna mennem, mégiscsak apámnak volt igaza. (54) Addig támaszkodtam, nyomot hagyott a hátam a falon. (69) Meg nem történt eseményekhez fűzött észrevételeket. (29) Sokáig a legnagyobb félelmem az volt, hogy egy liftaknába fogok zuhanni. (14) Csak az állatok érdeklik, az emberi szenvedés hidegen hagyja. (52) Írni róla sem tisztességesebb. (78) Elmentem mellette minden nap, tudtam, hogy ott van, és mégis elmentem. (64) Hullámokban érkezik. (20) A vasúti síneken túl, egy kopár tisztás szélén hevenyészett fakeresztek, ez a cigánytemető, mondta, és úgy nézett ránk, mint aki elismerésre számít. (50) Ma megöltem egy macskát. Megöregedtem, már csak macskát ölok. (77) Nem kérném, ha nem lenne muszáj. (27) Soha nem tanult meg rendesen táncolni, és ezt egy pillanatra sem bánta meg. (70) Rettenetes nyárnak ígérkezett. (51) Vigyázz, mit teszel ki, mondta, mert jönnek a lomisosok, és mindent magukkal visznek. (35) Egy őrlőfogot látott a piszoárban. (57) Semmire sem vágyom úgy, mint hogy még egyszer megnöveszthessem a hajam. (11) Épül már Nusantara. (59) Egyszerűen elviselhetetlennek tartom a kucsmákat. (39) Visszafordulni sem maradt már idő. (73) Mindig elgyengülök, ha a bolond órásmester jut eszembe. (26) Az ég eresztékeiről beszélt, de attól tartok, búcsúzkodni jött. (43) Esténként festőiskolába kezdett járni. (58) Ha van az embernek gyereke, azért, ha nincs, azért. (19) Minden vágya az volt, hogy eljusson Bizáncba. (80) Platánfáknak kellene állni itt.

(A szövegben jelöletlen idézetek találhatóak Esterházy Pétertől, Heimito von Doderertől, Mándy Ivántól, Mészöly Miklóstól, Misima Jukiótól és Robert Musiltól.)